

Gevraagd: een held die gelaagd en interessant is

Antihelden Scenarioschrijvers zouden een nieuwe weg in moeten slaan, vindt **Hidde Tangerman**. Laat de echte held weer eens opstaan in serie of film.

(NRC Next, 17 maart 2015)

Als opgroeiend jongetje in de jaren tachtig vond ik de wereld helder en overzichtelijk. De boeken, films en series waren onderverdeeld in good guys en bad guys. De spil in die verhalen – of het nu ging om McGyver, Kruistocht in Spijkerbroek of Star Wars – was de held, het personage dat tot het uiterste wordt getest en gelouterd uit de strijd komt. McGyver die zichzelf uit een hopeloze situatie wist te bevrijden, of Luke Skywalker die de Death Star vernietigde. Waar is de held gebleven? Zet een willekeurige serie van de afgelopen tijd op en de trend is onmiskenbaar. De koene strijder tegen het kwaad is uit beeld en zijn plaats is ingenomen door de antiheld. Zo volgden we de laatste jaren de verrichtingen van een scheikundeleraar die succesvolle drugsbaron wordt (Breaking Bad), een machtsbeluste politicus die over lijken gaat (House of Cards) en een groep moordende en plunderende barbaren uit de achtste eeuw (Vikings). Ook in Dexter, Game of Thrones of maffiaserie Gomorra is de traditionele held ver te zoeken.

In Nederland lijkt de verheerlijking van de loser een terugkerend thema te zijn. Neem Aanmodderfakker – goed voor een gouden kalf voor beste Nederlandse film – over het geflopte leven van een ambitieuze nietsnut. Ook in de romans van Nederlandse schrijvers wemelt het de laatste jaren van deze aanmodderfakkers. De antiheldenverering is zelfs doorgesijpeld in het dagelijks leven, met de hipster als gestileerd symbool van de übernerd. Onverschillig, maar toch bewust. Lelijk, maar toch verzorgd. Origineel, maar toch een meeloper. Van alles niks eigenlijk.

Ook in de romans van Nederlandse schrijvers wemelt het de laatste jaren van deze aanmodderfakkers

Zodra er dan een film over een echte held uitkomt – zoals dit jaar over Martin Luther King – maakt iedereen zich meteen zorgen of er wel genoeg aandacht aan de zwakheden van de man is besteed. Het mag natuurlijk geen heldenverering worden! Waarom eigenlijk niet? Ik mag wel genieten van wreedheid, doortraptheid en corruptie, maar niet van moed, idealisme en zelfopoffering? Ik mis de held. Niet het platte, ééndimensionale personage uit de jaren tachtig, maar een figuur dat net zo gelaagd en interessant is als Frank Underwood van House of Cards. Iemand die stelling neemt tegen de onverschilligheid en corruptie en laat zien dat er wel degelijk idealen zijn om voor te vechten. Wie denkt dat dat saai is, moet maar eens naar Invictus (over Mandela) of Gandhi kijken. De wereld verbeteren is cool!

De problemen van nu gaan ons allemaal aan: klimaatveranderingen, privacyschending, financiële crises, religieus extremisme. Die problemen te lijf gaan vereist moed, daadkracht, wijsheid en geloof in onszelf. De functie van de held is ons weer bewust maken van die eigenschappen. Natuurlijk is het leuk om eens in de huid van een slechterik te kruipen, of te lachen om het menselijk tekort in de loser. Maar, beste filmmakers en scenarioschrijvers, geef ons alsjeblieft ook weer wat echte helden om ons aan te spiegelen.

Hidde Tangerman is journalist